

Lær kunstigt Aandedræt.

De kan selv faa Brug for det og redde et Menneske, — maaske en af Deres egne — fra Døden.

Meld Dem til et aut. Kursus.

Z.-R. foretager altid gerne gratis Demonstration og udleverer Brochure.

Motto: En Forbindskasse i hvert Hjem og Forretning.

Tegn
Abonne-
ment

Tegn
Abonne-
ment

Aarskontingent fra Kr. 10.00 incl. Forbindskasse.

Støt Z.-R.s Arbejde ved at anbefale dets Abonnement til Venner og Bekendte.

FØRSTE HJÆLP

FØRLÆGEN
KOMMER

LÆR KUNSTIGT AANEDRÆT
Z.-R. udleverer Brochure.
Z.-R. giver gratis Demonstration for alle.

Forkortet Beskrivelse af Holger Niensens
Metode findes Side 12

ZONE
REDNINGSKORPSET

Z.-R.s Stationer i Storkøbenhavn kaldes
ved Ulvkke
— ved blot at forlange i Telefonen:
„ZONE-REDNINGSKORPSET“

REDIGERET AF:
OVERLÆGE OVE NIELSEN
CITYFORLAGET • COPYRIGHT
KØBENHAVN

Sikrer Dem i Tide...

Tegn Abonnement paa:

ZONE **REDNINGSKORPSET**

saaledes at vi i paakommende Tilfælde er rede til at yde Dem den Hjælp De har Behov.

Familie-

Kontor-

Forretnings-

Abonnement.

incl. Forbindskasse med gratis Paa-
fyldning.

Auto-Abonnement med

Hjælp overalt i Landet

Forlang Tilbud

INDHOLDSFORTEGNELSE:

	Side		Side
Aabent Knoglebrud . . .	25	Højspænding	27
Aandedræt, kunstigt . .	12	Insektstik	6
Aarepres	8	Jordskred	16
Bevidstløshed	16	Kalk i Øjet	28
Bistik	6	Knoglebrud	24
Blindtarmsbetændelse .	31	Krampe	30
Blodaareblødning	7	Kraniebrud	26
Blodbrækning	11	Kunstigt Aandedræt . .	12
Blodspytning	11	Kvælning	15
Blødninger	7	Lavspænding	27
Brok, indeklemt	31	Luftarter, giftige	24
Bækkenbrud	26	Mavesaar	31
Drukning	15	Nyrekolik	31
Dødstegn	32	Næseblod	11
Elektrisk Udladning . .	27	Nøglebensbrud	26
Forbinding af Saar . . .	6	Puls	32
Forbrænding	17	Pulsaareblødning	7
Forfrysning	19	Ribbensbrud	26
Forgiftning	20	Saar	4
Forstuvning	26	Saarbehandling	5
Forvridning	26	Saarforbinding	6
Fremmedlegemer	28	Simpelt Knoglebrud . .	25
Færdselsulykker	3	Sindssygdom	30
Fødsel, pludselig	31	Skoldning	18
Galdestenskolik	31	Skudsaar	6
Gedehamsestik	6	Solstik	30
Giftige Luftarter	24	Tarmblødning	11
Hæarkarnetblødning . .	11	Temperaturmaaling . .	32
Hedeslag	30	Transport	29
Holg. Nielsens Metode .	12	Tungetræk	14
Hugormebid	7	Tørklædebind	32
Hvepsestik	6	Underlivssmerter	31
Hvirvelsojlebrud	26	Varmtvandsomslag . . .	32
Hængning	15	Ætsninger	18

en Flamme. (Store Splinter, Knivstumper o. l. maa kun fjernes af en Læge eller af en Person, som har gennemgaaet et Samariterkursus, da der kan fremkomme stærke Blødninger.)

Jod-Desinfektion af selve Læsionen maa ikke foretages, men Saarets Omgivelser pensles med Jod, hvorefter forbindes med steril Forbinding.

Forbindingen: (kan anlægges alm. eller stramt).

Brugsanvisning: Fjern Omslagspapiret. Tag med begge Hænders Tommel- og Pegefingre om de Papirstrimler, som stikker ud af Forbindingen. Skil selve Vattet ad uden at berøre andet end Strimlerne. Læg Forbindingen paa, saaledes at det i Vattet siddende bakteriefri Gazekompress kommer til at dække selve Saaret. Fastgør Forbindingen ved Hjælp af det i Pakken liggende Gazebind.

I Mangel af steril Forbinding kan rene, helst gennemkøgte Lærredskluder, nyvaskede Lømmetørklæder o. l. bruges, men maa snarest erstattes med en steril Forbinding.

Bemærk: Paa saadanne Steder af Legemet, hvor Gazebindet ikke lader sig fastgøre betryggende, kan Forbindingen fastholdes af krydsede Strimler af Forbinds-Hæfteplaster. Plastret, som aldrig maa anbringes direkte paa Saaret, kan aftages med Benzin (Brandfare!).

Skudsaaer. Skudsaaers Farlighed er betinget af den Retning, som Projektilen tager i Legemet, d. v. s. om store Blodaarer, Underlivsorganer eller lign. er ramt.

Skudsaaer maa ikke vaskes.

Dryp et Par Draaber Jod i Saaret alt efter dets Størrelse og anlæg en stram Forbinding.

BI-, HVEPSE- OG GEDEHAMSESTIK

1. Fjern Brodden med en Pincet.
2. Vask Saaret med Salmiakspiritus.
3. Anlæg steril Forbinding (se ovenfor).

Ved Tegn paa alvorlig Forgiftning (Ildebefindende, Kvalme, Aandenød, Bevidstløshed) gives oplivende Midler, d. v. s.: Kamferdraaber (1 Draabe for hvert Leveaar, højst 30), stærk Kaffe eller Spiritus.

Biddet ses som to Smaasaar i Huden. Omgivelserne kan svulme op, og der kan komme stærke Smerter, Ildebefindende, daarlig Puls, Aandenød og Bevidstløshed.

1. Sæt Dem hurtig i Forbindelse med Læge; der findes Serum mod Hugormebid.
2. Stands Giftens videre Indtrængen ved Omsnøring tæt ovenfor Saaret.
3. Klip eller skær Saaret op og klem det saa kraftigt, at det kommer til at bløde.
4. Dryp et Par Draaber Salmiakspiritus i Saaret eller brænd det ud med en glødende Cigar e. l.
5. Anlæg steril Forbinding (se Side 6).
6. Giv Pt. Spiritus at drikke (Cognac, Rom, Brændevin).

BLØDNINGER

Blødninger skal straks standses.

Blodaareblødning (jævntflydende, mørkt Blod).

Blodaarerne, der ses lige under Huden, fører Blodet mod Hjertet.

1. Løft og hold stadig den blødende Legemsdel højt (Arm, Ben lige i Vejret).
2. Fjern alt strammende (Strømpebaand e. l.) ovenfor Saaret, altsaa nærmest Hjertet.
3. Anlæg Forbinding (se Side 6).

Pulsaareblødning (stødvis sprøjtende, lyst Blod).

Pulsaarerne fører Blodet fra Hjertet ud i Legemet.

1. Løft og hold stadig den blødende Legemsdel højt.
2. Blot hurtigt Saaret (klip eventuelt Tøjet op i Sommene).
3. Anlæg stram Forbinding (se Side 6).

Bløder det igennem Forbindingen anvendes:

KUNSTIGT AANEDRÆT

Holger Nielsens Metode bringes i Anvendelse i alle Tilfælde, undtagen ved indvendige Beskadigelser, Kvæstelser af Brystkassen og Forfrysninger, hvor Tungetræk anvendes.

Begynd straks — vent ikke paa Læge eller Carbogenapparat — og fortsæt uafbrudt, selv om det varer 4—5 Timer, inden der viser sig Liv.

Transportmidler (Ambulance o. l.) skal vente, saalænge man mener det nødvendigt at anvende kunstigt Aandedræt.

1. Fjern Ydertøj og alt stramtsiddende om Hals, Bryst og Liv paa den Skindøde.
2. Læg ham udstrakt paa Maven paa et fladt, jævnt Underlag, med Hænderne ovenpaa hinanden som en Slags Pude, hvorpaa hans Pande skal hvile. Næse og Mund skal være fuldstændig fri.
3. Giv ham med flad Haand et Par Slag mellem Skulderbladene, hvorved Munden normalt vil aabne sig, og Tungen falde frem; sker dette ikke maa Munden vristes op og Tungen trækkes frem.
4. Knæl ned paa det ene Knæ ved den Skindødes Hoved og støt den anden Hæl ved hans Albue.
5. Læg begge Hænder med stærkt udspilede Fingre paa hans Skulderblade og med Tømmelfingrene pegende ind mod Rygsøjlen. (Fig. 1).
6. Gyg Deres Overkrop frem paa strakte Arme, indtil disse naar den lodrette Stilling (Fig. 2), og *ov samtidig* et jævnt tiltagende (uden Kraftanspændelse), roligt, blødt, bredt virkende Tryk fra oven og nedefter paa den Skindødes Brystkasse, idet De tæller 1-2-3-4, svarende til $2\frac{1}{2}$ Sekund — gyg derefter tilbage, idet Deres Hænder samtidig glider forbi den Skindødes Skuldre, fat om hans Overarme (mellem Armhule og Albue) og foretag en langsom, ganske ringe Løftebevægelse i hans Arme, medens De tæller 5-6-7-8, svarende til $2\frac{1}{2}$ Sek. (Fig. 3).

Paa »4« og »8« skiftes Hænderne.

Denne Løftebevægelse, som ogsaa indeholder et lille Træk,

Fig. 1

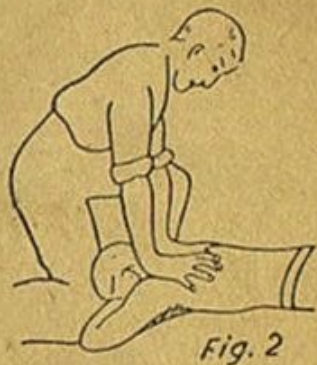

Fig. 2

Fig. 3

komme op mod Overfladen, og det vil da være lettere at trække ham op; det er endog muligt, at han selv paa denne Maade kan skubbe sig op. De selv og den Reddede maa stadig krybe fladt paa Isen medførende Redningsredskaberne, indtil sikker Is er naaet.

Naar den Forulykkede er reddet i Land, foretages følgende:

1. Bring ham i Ly, hvis det er koldt.
2. Løs hans Klæder og alt, hvad der strammer.
3. Indled kunstigt Aandedræt (se Side 12).
4. Naar Aandedrættet er normalt, tages Tøjet af ham, og han gnides kraftigt (udefra imod Hjertet) varm og tør.
5. I Seng, varme Tæpper, varme Drikke (sort Kaffe, Vin) — teskevis.

Jordskred.

Den Forulykkede graves hurtigt, men forsigtigt, frem. Næse og Mund renses. Kunstigt Aandedræt udføres, hvis Aandedrættet er standset (se Side 12).

BEVIDSTLØSHED

Forsøg aldrig at give en bevidstløs Person Mad eller Drikke, før Bevidstløsheden er hævet.

Ofte føler den Syge Ildebefindende, Kvalme, Svimmelhed og almindelig Slappelse i Legemet forud for Bevidstløshedens Indtræden.

En Person, som er i Færd med at besvime, kan ofte hjælpes. Besvimelsen afværges ved at fore hans Hoved ned i Højde med Knæene og holde det der et Øjeblik. (Personen maa understøttes).

Aarsag: Forblødning, Forfrysning, Blodmangel, Hjerne-rystelse, Ophold i daarlig Luft, Sult, Forgiftning o. s. v.

Behandling: Husk! Skyldes Bevidstløsheden en stærk Blødning, skal Blødningen først standses.

- 1a. Er Patienten koldtsvedende og bleg, lægges han med Hovedet *lavest* (Puder eller lign. ind under Sæde og Ben).
- 1b. Er Pt. varmtsvedende, blaarød og med bankende Hals-puls lægges han med Hovedet *højt* (Puder eller lign. under Hovedet).
2. Læg Pt.s Hoved paa Siden, for at han ikke skal kvæles i en eventuel Opkastning.
3. Alt strammende om Hals og Liv løsnes.
4. Skaf frisk Luft (aabne Vinduer) og Skygge.
5. Hold Salmiakspiritus eller andet stærkt lugtende under Pt.s Næse eller kild ham i hans Næse med et Straa, en Tændstik eller lign.

Naar Pt. er kommet til Bevidsthed, gives Kamferdraaber paa Sukker — 1 Draabe for hvert Leveaar, højst 30 — samt sort Kaffe, Vin eller lign.

FORBRÆNDING

Hæld nødigt Vand paa Brandsaar!

Er der gaet Ild i en Persons Klæder, da:

1. Vælt ham straks omkuld (han maa ikke løbe, da Ilden derved faar yderligere Næring).
2. Kast Tæpper, Dyrer, Overtøj over ham og rul ham, til Flammerne er kvalt. Lykkes det ikke, da
3. kast Vand over ham, indtil Gløderne i Tøjet er slukket.
4. Er Personen sunket sammen, behandles han *først* med oplivende Midler, f. Eks. lidt Spiritus, sort Kaffe eller Kamferdraaber (1 Draabe pr. Leveaar — højst 30).
5. Klæd ham forsigtigt af; hænger Dele af Tøjet fast ved det forbrændte Kød, maa man absolut ikke rive dem

af, men nøjes med at klippe Tøjet fra, rundt om de fasthængende Dele.

Hvis en Forbrænding viser sig:

1. ved *let Rødme og Hævelse*, smøres de forbrændte Steder med Vaseline, Salatolie, rent Fedt eller bedre med Perubalsamvaselin, som faas i Haandkøb paa Apoteket, og dækkes med vandskyende Vat, der ombindes løst med Gazebind.
2. ved *stærk Rødme og Hævelse med Blærer*, smøres med ovennævnte oliede Midler eller bedre med Perubalsamvaselin eller pudres med Natronpulver og dækkes med vandskyende Vat, der fastholdes med et løst-siddende Gazebind; Behandlingen af Blærerne overlades til Lægen.
3. ved *Forkulning med Skorpedannelse* behandles Forbrændingerne som Saar (se Side 5).

Skoldning.

De skoldede Dele overhældes med koldt Vand og forbindes, ligesom ved Brandsaar med Olie, Fedt eller lign.

Ætsninger (udvendig):

Hvis Saaret er fremkaldt:

1. ved *Eddikesyre, Karbolsyre, Kongevand, Salpetersyre (Skedevand)* eller *Saltsyre*, bades det med Magnesia, Natron, revet Kridt, Soda udrørt i Vand (1 Spiseskefuld i $\frac{1}{2}$ Lt. Vand);
2. ved *Svovlsyre og Ætskalk* bades med Olie;
3. ved *Kalilud, Natronlud, læsket Kalk, Ætskali* eller *Ætsnatron* bades med Madeddike eller Saften af en Citron; hvorefter Saaret dækkes med sterilt Stof, der er paa-smurt Vaseline, Olie eller rent Fedt og fastholdes med Gazebind.

Kalk i Øjet: Se under Fremmedlegemer.

FORFRYSNING

Al Behandling af Forfrysning skal først foretages i et koldt Rum med senere gradvis Opvarmning.

Hvis Forfrysning af enkelte Legemsdele (Lemmer, Næse, Ører) viser sig:

1. ved *bleg eller blaaltig Hud*, gnides den frosne Del med Olie eller Vaseline, til den faar normal Hudfarve;
2. ved *blaa, svullen Hud*, med *blaabrune Blærer* forbindes med Perubalsamvaselin;
3. ved *hvid, stiv Hud* med *brune Skorper*, forbindes med tør, steril Forbinding.

Ved almindelig Forfrysning er den Frosne bevidstløs, Aandedræt og Puls er svag, og Lemmerne, Ører og Næse er kolde, stive og blaallige.

1. Bring med Forsigtighed den Frosne (Lemmerne er stive og brækker let) ind i et koldt Rum (ikke Gennemtræk).
2. Klæd ham forsigtigt af (Lemmerne maa ikke bevæges).
3. Gnid de angrebne Dele med Olie eller Vaseline (i Mangel heraf med kolde, vaade Stykker).
4. Foretag samtidig kunstigt Aandedræt (se Side 14 — først Tungetræk, som senere, naar Legemet bliver smidigere, afløses af Holger Nielsens Metode (Side 12). Naar den Frosne er kommet til Bevidsthed, og Lemmerne atter er bøjelige, bringes han til et tempereret Værelse, hvor Afgnidningen fortsættes med tørre, lidt lunede Stykker, og sluttelig lader man saavel Værelset som Stykkerne gradvis antage almindelig Stuetemperatur.
5. De angrebne Steder behandles og forbindes som ovenfor angivet.
6. I Seng, varme Tæpper, varme Drikke.

FORGIFTNING

Ved alvorlige Forgiftningstilfælde bør man omgaaende sætte sig i Forbindelse med en Læge. Man maa aldrig paa egen Haand bruge stærkt virkende eller irriterende Midler som Modgift. Paa Apoteket kan man i Almindelighed faa midlertidig Oplysning og en passende Modgift, naar man kan give paalidelig Oplysning om Giftens Art. Lugt derfor til Flasken, hvoraf der er drukket, eller lugt til den Forgiftedes Mund, se efter Pulveræsker eller Pulverpapir og tænk over og undersøg, hvad der af en Fejltagelse eller Uvidenhed kan være spist eller drukket. Send eventuelt den mistænkelige Flaske, Pulveræske eller lign. med til Apoteket, naar Modgiften hentes, men opbevar iøvrigt ved Forgiftningstilfælde de eventuelle Rester af Fødevarer, Flaskeindhold og lign. til senere Undersøgelse. Men lad Læge eller Sygehus være det første. De tænker paa.

Kendetegn paa Forgiftning. Har den Forgiftede faaet en *bedøvende Gift* i sig (Morfine, Opium, Veronal og lign. Sovemidler, Kloroform, Æter, giftige Plantedele o. m. a.), vil han i Reglen føle sig utilpas, være søvning, svedende, faa Kvalme og Opkastning; tilsidst kan Bevidstløshed og eventuel Lammelse af Aandedræt og Hjerter indtræde. Skyldes Forgiftningen en *ætsende Gift* (Karbolsyre, Kreolin, Salpetersyre, Saltsyre, Svovlsyre, Salmiakspiritus o. m. a.), vil den Forgiftede have voldsomme Smerte i Mund, Spiserør og Underliv, lide af Tørst, have Kvælningsanfald og kaste blodige Klumper op, ligesom han ofte er tydelig forbrændt af Giften omkring og i Munden og Svælget; han vil i Almindelighed være ved Bevidsthed. En Forgiftning, som skyldes en *irriterende Gift* (Arsenik, Fosfor, Sublimat, Bly, Kobber o. m. a.), vil fremkalde Smerte i Underlivet, Opkastning, Diarré og maaske Krampe, Bevidstløshed og Lammelse.

Behandling. Er den Forgiftede *bevidstløs*, maa han først bringes til Bevidsthed. Væk ham ved at ruske i ham, kilde ham, overhælde ham med koldt Vand og lign. Lykkes det ikke saaledes at faa ham til Bevidsthed, da begynd eventuelt kunstigt Aandedræt (se Side 12). Forlad ikke den Forgiftede; kaster han op, maa Hovedet lægges om paa Siden.

Husk! Der maa ikke indgives den Forgiftede noget, saalænge han er bevidstløs. Naar den Forgiftede er kommet til Bevidsthed, maa han stadig holdes vaagen, f. Eks. ved at man gaar frem og tilbage med ham.

Smerte lindres ved Varmtandsomslag (se Side 32). Den videre første Hjælp retter sig efter Arten af den Gift, som den Syge har faaet i sig. Følgende Midler kan bl. a. komme til Anvendelse:

Brækmiddel: 4 Spiseskefulde Kakkensalt el. 1 Spiseskefuld grøn Sæbe opløst i ½ Lt. lunkent Vand. (Brækningen kan eventuelt ogsaa fremkaldes ved at stikke Fingrene i Halsen paa den Forgiftede eller ved at irritere Svælget med en Fjer).

Oplivende Mittel: Sort Kaffe.

Medicinsk Kul: Kulgranulat (10 gr = 4 Spiseskefulde) og engelsk Salt (15 gr = 1½ Spiseskefuld) holdes sammen (1 Portion) og udøres i ½ Lt. Vand. Er i Giftkemaat bebøvet: Kul.

Er Modgiften ved Haanden kan den gives før Brækning fremkaldes.

Gifte	Brækmiddel	Modgifte
Arsenik (Rottegift)	ja	Kul
Atropin (Galnebær, Bulmeurt, Pigæble)	ja	Kul -- sort Kaffe
Cyankalium (Blaasyre), -natrium og -brinte	ja	2 Spskf. Brintoverilteopløsning i et Glas Vand -- kunstigt Aandedræt (fortsættes)

Gifte	Bræk- middel	Modgifte
Fenol (Karbolsyre)	nej!	Kul el. 3 Spskf. Spiseolie
Formaldehyd (Formalin)	ja	Mælk
Fosfor (Rottegift)	ja	2 Spskf. engelsk Salt i et Glas Vand; giv ikke Olie el. Mælk
Giftige Fødemidler, -Svampe ..	ja	Kul
Klorkalk (Blegvand)	ja	(se under Syrer)
Kaliumklorat (Klorsurt Kali) ..	ja	2 Spskf. engelsk Salt i et Glas Vand
Kobber, -salte (Ir, Blaasten)	ja	Kul; giv ikke Olie el. Mælk
Kreolin	nej!	Kul el. 3 Spskf. Spiseolie
Lud: (Ætskali, -natron, Kallilud, Potaske, Vaskesoda)	nej!	6 Spskf. Mad-Eddike i ½ Lt. Vand el. fortyndet sur Frugtsaft el. Ci- tronsaft
Lysol	nej!	Kul el. 3 Spskf. Spiseolie
Morfin	ja	Kul; hold Pt. vaagen — sort Kaffe
Nikotin	ja	Kul — sort Kaffe
Opium	ja	Kul; hold Pt. vaagen — sort Kaffe
Salmiakspiritus (Ammoniakvand)	nej!	1 Spskf. Mad-Eddike i ½ Lt. Vand — kunstigt Aandedræt
Sovemidler: Allypropynal, Evi- pan, Diallyl, Medinal, Lu- minal, Veronal	ja	Kul (Veronal: 3 Portioner Kul)
Stryknin (Rottegift)	ja	Kul — Ro!
Sublimat	ja	Kul el. raa Æggehvite udrørt i Mælk el. Vand
Svovlsyre	nej!	1 Spskf. Spiseolie ad Gangen — ikke Vand!
Syresalt (Oksalsyre)	ja	Mælk
Syrer: (Eddike-, Salpeter- og Saltsyre, Konge- og Loddevand)	nej!	4 Spskf. brændt Magnesia, Sodapul- ver el. Tandpulver udrørt i ½ Lt. Vand — gives 2—3 Gange med et Par Min. Mellemrum
Ætskalk, læsket Kalk	nej!	1 Spskf. Spiseolie ad Gangen — ikke Vand!

Giftige Luftarter: (Gas, Kulos, Kulilte, Grubegas).

Skal De redde en Person, som ligger forgiftet af Gas eller Kulos i et Værelse, da:

1. Stryg ikke Tændstikker, kom ikke med brændende Lys, Lampe eller Lygte, ryg ikke.
2. Tag et vaadt Klæde (filtrerer Røgen, men yder ingen Beskyttelse mod den giftige Gas) for Næse og Mund, indaand dybt, gaa rask ind i Værelset og slæb den Bevidstløse ud i frisk Luft (maaske er det nødvendigt — af Hensyn til egen Sikkerhed — først at gøre Luften i Værelset ren ved at aabne (slaa ud) Vinduer og Døre til Gennemtræk — eventuelt udvendig fra).
3. Den Forgiftedes Klæder løsnes og der foretages kunstigt Aandedræt (se Side 12).

Skal De redde en Person, som ligger forgiftet i en Brønd, Kloak, Kælder eller lign., da:

1. Hent Stige og Reb.
2. Tag Rebet om Livet, inden De gaar ned, og lad en Mand holde i Rebet, saa at han i Nødsfald kan trække Dem op, hvis De skulde besvime.
3. Naar den Forgiftede er kommet op, behandles han med kunstigt Aandedræt (se Side 12).

KNOGLEBRUD

Ved Knoglebrud er det hovedsagelig Varsomhed og ikke Hurtighed, det kommer an paa, og man skal saavidt muligt ikke flytte den Tilskadekomne; førend passende Transportmidler er til Stede. Er det absolut nødvendigt, at den Tilskadekomne flyttes, maa det gøres med yderste Forsigtighed, og den beskadigede Legemsdel maa understøttes saa omhyggeligt, at Læsionen ikke forværres.

Kendetegn: Der er Formforandring og Hævelse af det beskadigede Lem. Stærke Smerter ved Bevægelse og Ømhed ved Berøring samt unaturlig Bevægelighed paa Brudstedet.

Simpelt Brud: d. v. s. Huden er hel og ubeskadiget, Benpibe stikker ikke ud.

Behandling:

1. Tøjst fjernes forsigtigt, i Nødsfald skæres det op langs Sommene (Frække tages først af den raske Arm).
2. Er Bruddet saa skævt, at Lejring under Transporten vanskeliggøres, retter man det ud ved et med yderste Forsigtighed udført sejt Træk paa hver Side af Brudstedet.
3. I næsten alle Tilfælde er det tilstrækkeligt at støtte den brakkede Legemsdel; saaledes lægges en brækket Arm i Armklæde (Fig. 1), en brækket Underekstremitet i Rullebandage (Fig. 2).
Er det nødvendigt med en støttende Bandage, kan den anlægges saaledes:
Først udpolstres omkring den beskadigede Legemsdel med tykke Lag af Vat, Klude, Halm, Papir eller lign. Derefter anlægges en Skinnebandage af tykt Pap, Træliste, Linealer, Stokke, Gørene og lign., som skal naa ud over de Led, som ligger paa hver Side af Brudstedet, saaledes at alle Bevægelser i og med det beskadigede Lem hæmmes. — Bandagen fastholdes med Bind, Tørklæder, Snore, Bælter o. lign.
4. Transport (se Side 29).

Aabent Brud: d. v. s. Brud med Saar, eventuelt Blødning, maaske stikker Benpiben ud.

Behandling: Saaret forbindes med en steril Forbinding (se Side 6), derefter anlægges Bandage, som ovenfor nævnt. Stikker Benpiben ud, maa denne ikke føres tilbage.

Fig. 1

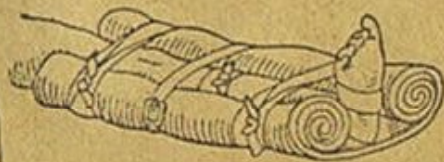

Fig. 2

Ved Brud paa *Kraniet* (Hjernerikassen) træffer man som oftest samtidig Tegn paa Hjernerystelse. Patienten kaster op, bliver bevidstløs, Aandedrættet bliver snorkende og overfladisk, maaske kommer der Blødning fra Næse og Ører.

Patienten lejres saa bekvemt som muligt, og intet maa foretages, før Lægen kommer.

Ribbensbrud forårsager Smerte ved Vejrtrækningen. Der kan ved stærk Vold komme Læsion af Lungerne, og Patienten hoster da tit Blod op.

En Forbinding fremstilles af et Lagen eller Haandklæde, som lægges stramt rundt om Patientens Bryst og fæstes forpaa med Sikkerhedsnaale.

Ved *Nøglebrud* hænger Armen slapt ned. Bruddet føles ofte lige under Huden.

Armen lejres i et Armlæde, som bindes op om Halsen, og holdes ind til Kroppen ved et Tørklæde, der vikles omkring Brystet.

Ved Mistanke om Brud paa *Hvirvelsøjlen* eller *Bækkenet* anbringes Patienten støttet med Puder eller lign. paa Siderne, paa et fladt, haardt Underlag (Dør), paa hvilket han bliver under Transport.

Forvridning fremkommer ved ydre Vold. Ledfladerne i Leddet forskydes i Forhold til hinanden, og denne nye Stilling bibeholdes.

Kendetegn: Leddet kan ikke bevæges, der er stærke Smerter i Ledegnen, Leddets Form er forandret, og Legemsdelen er enten forkortet eller forlænget.

Behandling: Forsøg ikke paa at sætte det forvredne i Led, men overlad dette til Lægen.

Læg kolde Omslag paa Leddet, som maa holdes i Ro og understøttes omhyggeligt.

Forstuvning fremkommer ved ydre Vold. Ledfladerne i Leddet forskydes i Forhold til hinanden, men kun forbigaaende, og Ledenderne indtager atter deres Plads.

Kendetegn: Stærke Smerter og stærk Hævelse i Ledegnen.

Behandling: Læg kolde Omslag paa Leddet, som skal holdes i Ro.

ULYKKESTILFÆLDE VED ELEKTRICITET

Hvis man ikke er Fagmand, bør man afholde sig fra at foretage *Ørændringer* eller lign. ved elektriske Installationer, og man bør belære Børn om, at det kan være livsfarligt at pille ved elektriske Ledninger, Kontakter og lign.

En Person, der er ramt af Lynet eller har været udsat for elektrisk Strøm, tages *straks* — selv om han tilsyneladende er død — under Behandling med kunstigt Aandedræt. Aandedrætsarbejdet bør ikke standses før efter mange *Timers* Forløb.

Ved Redning af en Person, som er ramt af en elektrisk Strøm og stadig er i Berøring med Ledningen, gælder følg.:

Højspænding: Ledningerne følger aldrig Landevejene, og hvor disse krydses, er der anbragt Sikringsnet neden under.

Ledningerne er ophængt i Klokker, der bestaar af paddehatteformede Etager.

1. Man maa absolut ikke røre Ledningen eller den Forulykkede, det er livsfarligt.

(Kun hvis De er sagkyndig, kan De forsøge at lave Kortslutning).

2. Telefoner til Elektricitetsværket og faa afbrudt Strømmen. Naar De har faaet sikker Besked paa, at Strømmen er afbrudt, fjernes den Forulykkede; kunstigt Aandedræt indledes (se S. 12), og der sendes Bud efter Læge.

Lavspænding: Ledningerne følger Mark- og Biveje, og er ophængt i store Telefonklokker, der alle er anbragt paa samme Side af Masten. Strømmen anvendes til Belysning og Motordrift.

Er Ulykken sket i et Hus, da afbryd Strømmen ved Hovedafbryderen; er der flere Hovedafbrydere, maa de alle drejes.

Kan dette ikke gøres, f. Eks. paa Landevejen, da:

1. Isoler Dem selv ved at tage tørt Gummifodtøj paa eller ved at staa paa tørt Træ uden Metal, tørt Tøj e. l.
2. Træk den Forulykkede bort ved at hale i hans Frakkeskøder (svøb Aviser eller tørt Tøj om egne Hænder), men rør ikke hans blottede Hud.
3. Holder den Forulykkede krampagtigt fast om Ledningen, maa han først isoleres, ved at man skubber noget af ovennævnte isolerende Materiale ind under ham, men

pas stadig paa ikke at røre hans blottede Hud. Ledningen kan nu fjernes ved Hjælp af en tør Spadsere-stok, tør Trærive eller lign.

4. Indled kunstigt Aandedræt (se Side 12), hvis Bevidstløshed er indtraadt, og send Bud efter Lægen.

Hænger den Forulykkede fast i Ledningen, staar paa en Stige, en Stol e. l., vil han falde ned, naar Strømmen brydes. Forholdsregler bør derfor træffes for, at han kan gribes eller understøttes.

FREMMELEGEGER

I Øjet: Hvis Fremmedlegemet sidder paa Hornhinden, sendes Patienten straks til Lægen, efter at der er anlagt en lille Forbinding.

Hvis Fremmedlegemet sidder paa Øjeæblet eller paa nederste Øjelaags indvendige Side, fjernes det med Snippen af et Lommetørklæde eller lign.

Hvis Fremmedlegemet sidder under øverste Øjelaag, løftes ud i dette, og det føres saa langt som muligt ned over det nederste, og glider langsomt tilbage. Eventuelt løftes ud i begge Øjenlaagene og der skylles med Vand. Hjælper det ikke, da søg Læge.

Ætskalk i Øjet:

1. Spil Øjenlaagene fra hinanden.
2. Dryp eller pensl Øjet med Salat- eller Provenceolie, Vaseline eller lign. (blød Pensel).
3. Haves det ikke — saa skyl med store Mængder Vand fra en Hane.

I Øret eller Næsen: Forsøg ikke selv at fjerne det fremmede Legeme, men søg Lægehjælp.

Hvis et Insekt er kommet ind i Øregangen, kan det dræbes ved at fylde Øregangen med Olie.

I Halsen, Struben (»Vrangstrubene«):

(Bøfstykker, Skrigeballerer o. s. v.).

Sidder en Madklump eller lign. fast i Halsen, er hurtig Hjælp stærkt paakrævet.

1. Læg Vedkommende over en Bordkant og dunk ham kraftigt i Ryggen.
2. Hjælper det ikke, da klem Patientens Næse sammen

med venstre Haand, og før højre Haands Pegefingerned i Svælget og forsøg paa denne Maade at fjerne det fremmede Legeme.

Børn fattes omkring Hoftepartiet og rystes med Hovedet vendende nedad.

I Spiserør og Mavesæk: Giv Patienten en stor Portion Risengrød eller Kærtøffelmos — ikke Afføringsmidler.

TRANSPORT

En alvorligt Tilskadekommen skal transporteres *liggende*, og det er af yderste Vigtighed, at Transporten foregaar med saa stor Varsomhed og under saadan Hensyntagen til Læsionens Art, at den Syges Tilstand ikke forværres.

En alvorligt Tilskadekommen bør ikke uden absolut Nødvendighed flyttes, før et passende Transportmiddel er skaffet til Veje; i og ved større Byer, hvor organiserede Hjelpe- og Redningskorps er oprettet, vil man paa telefonisk Forlangende hurtigt kunne faa det bedste Transportmiddel, og med dette følger Personale, der er fuldt uddannet i Behandling af Tilskadekomne. Den første Hjælp vil i dette Tilfælde indskrænke sig til at standse Blødning, anlægge Forbinding og lign., indtil Ambulancen kommer til Stede.

Husk! Transportmidlet maa vente, hvis kunstigt Aandedræt er indledt.

Kan et passende Transportmiddel ikke skaffes, maa man selv lave et saadant. Saaledes vil en Madras — navnlig hvis den har Stropper i Siderne — eller et Tæppe, som bæres i de fire Hjørner, eller en Stige med Tæpper over kunne bruges som Transportmiddel. Af et Par sammenknappede Frakker eller en Kappe, eller nogle i Bunden opkaarne Sække i Forbindelse med et Par Stænger, kan man danne en brugelig Baare. Transportmidlet maa først prøves. Baarebærerne maa ikke gaa i Trit. Baaren skal bæres vandret, ogsaa under Op- og Nedbæring. Bæreren ved Hovedet maa stadig iagttage den Tilskadekomne.

Kan et Transportmiddel ikke laves, maa den Tilskadekomne transporteres i »Guldstole« eller eventuelt med Understøttelse af Enkeltmand.

Anvendes Vogn til Transport, maa den udpolstres godt (Flø, Halm eller lign.), og der maa køres varsomt.

PLUDSELIGE SYGDOMSTILFÆLDE

Hedeslag. Aarsag: For stærk Ophedning ved anstrengende Arbejde i overophedede Lokaler el. i varm, fugtig Luft med Mangel paa Drikke og i gennemsvedt Paaklædning, der hæmmer den fri Fordampning fra Legemet (anstrengende March).

Kendetegn: Alm. Ildebefindende, Hjertebanken, Svimmelhed, Hovedpine, stærk Tørst og høj Temperatur.

Behandling: *Patienten er ikke bevidstløs:*

1. Anbring ham paa et koldt, skyggefuldt Sted med Hovedet højt.
2. Løs eller tag hans Klæder af.
3. Vask hans Hoved og om muligt hele Legemet med koldt Vand, og anbring kolde Vandomslag, der stadig skiftes, paa hans Hoved.
4. Giv ham kolde Drikke (små Portioner).
5. Bring ham forsigtigt i Seng (han maa ikke selv gaa).

Patienten er bevidstløs:

Afkøl ham paa ovennævnte Maade og foretag om muligt samtidig energisk kunstigt Aandedræt (se Side 12), indtil han kommer til Live.

Husk! Ingen Drikke, saalænge han er bevidstløs. Efter Hedeslag er Pt. svag i længere Tid.

Solstik. Aarsag: Solstraalernes direkte Indvirkning paa Hjernen.

Kendetegn og Behandling er som ved Hedeslag (se ovenf.)

Krampe. Optræder oftest hos voksne Personer som epileptiske Anfald — Ligfald.

Patienten udstøder hyppigt ved Anfaldets Begyndelse et Skrig, styrter bevidstløs om og kaster sig frem og tilbage i Krampetrækninger med Fraade om Munden.

1. Læg Patienten blødt paa Tæppe, Dyne, Madras e. l.
  2. Stik en Portemonnæ el. en Træpind, som er omviklet med et Lømmetørklæde, ind mellem hans Kindtænder, dog uden at anvende Vold.
  3. Hold lempeligt paa Patienten, for at Krampetrækningerne ikke skal blive for voldsomme, og sørg for, at han ikke kommer til Skade.
- Sindssygdom. Ved pludselig optrædende Sindssygdom,

hvor Patienten er en Fare for sig selv og sine Omgivelser paa Grund af den Forvirring af Tankerne og de Sansbe- drag, som saadanne Pt. i Reglen lider af, maa Pt. nøje overvåges, og alle farlige Genstande som Knive, Strikker eller lign. maa fjernes.

Indeklemte Brok (Hurtig Lægehjælp!)

Som Regel medfører en Broklidelse ingen større Risiko, naar det holdes paa Plads af et godt Brokbind.

Undertiden kan der opstaa Indeklemning af Brokket, som er en meget farlig Tilstand, og kræver øjeblikkel. Lægebeh.

Husk! Man maa ikke forsøge at føre Brokket paa Plads, da en ukyndig Behandl. kan bevirke, at Tarmen sprænges.

Kendetegn: Patienten føler stærke Smertes i Brokket, og faar samtidig i Reglen Kvalme og Opkastning.

Behandling: Patienten anbringes paa Ryggen med Hovedet lavt, Pude under Sædet, Benene bøjes godt i Knæene.

Pludselig Fødsel. Den Fødende bringes i Seng paa nærmeste Sted, saafremt Hjemmet ell. Hospital ikke kan naas.

Barnet anbringes mellem Moderens Ben, saaledes at Navlesnoren ikke strammes el. trykkes, og Barnets Mund er fri.

Bud afsendes straks til Jordemoder eller Læge, og *ethvert Indgreb af ikke Sagkyndig er forbudt.*

Smertes i Underlivet er ofte Tegn paa en alvorlig Sygdom, og der maa straks søges Læge, især hvis der er Opkastning og Feber.

Ved **Mavesaar** føles Smerteserne som oftest i den øverste Del af Underlivet — i »Hjertekulens«.

Ved **Galdesten** føles Smerteserne under højre Ribbensbue, straalende ud i Ryggen og højre Skulder.

Ved **Nyrekolik** begynder Smerteserne over Lænden og straalere nedad mod Blæreegnen.

Ved **Blindtarmsbetændelse** føles Smerteserne til at begynde med spredt i Underlivet, men samler sig efterhaanden nederst til højre; Kvalme, Opkastning og Feber følger i Reglen med.

Ved alle pludseligt opstaaende Underlivssygdomme maa Patienten intet spise eller drikke, ej heller maa Afføringsmidler indtages, førend Lægen har tilset Pt. og ordineret Behandlingen.

Pt. lejres paa Ryggen med bøjede Knæ, hvorved Smertes-

ne lindres, og Varmtvandsomslag (se Side 32) kan anbringes paa Underlivet. Dog maa Lægen hentes, selv om Smerterne og Befindendet tilsyneladende er bedre.

Man bør vide: at Legemet normale Temperatur er 37°, at Pulsen normalt bør slaa ca. 70 Slag i Minuttet, at som gyldigt Dødstejn betragtes: Forraadnelse (Stank, Grønfarvning af Underlivet).

TEMPERATURMAALING

Lægetermometret indfædtes let paa Kviksolvbeholderen med lidt Vaseline eller lign., derefter slaas Kviksolvsojlen ned, d. v. s. man tager Termometret i den øverste Ende og svinger det nogle Gange i Bue nedad og standser i et Ryk.

Det føres et Par cm ind i Endetarmen, hvor det holdes 2 Minutter, hvorefter det aflæses.

Legemet normale Temperatur er 37 Grader.

Ved Temperaturmaaling hos Børn er det nødvendigt at holde paa Termometret, for at det ikke skal glide ud, og man maa passe paa, at Barnet ikke gør en pludselig Bevægelse, hvorved Termometret kan knække.

VARMTVANDSOMSLAG

Et flere Gange sammenfoldet Stykke Lærred (Haandklæde) gennemvædes af hedt Vand og vrides fuldstændigt tørt (skold ikke Hænderne). Omslaget anbringes og dækkes med Mosetig Battist. Over dette lægges et Lag vand-skyende Vat eller et uldent Stykke, og det hele holdes paa Plads ved Hjælp af et Bind eller et Haandklæde.

DET TREKANTEDE TØRKLÆDE

Det kan ofte volde noget Besvær, efter at den egentlige Forbinding er anlagt, at fastholde denne paa en praktisk og betryggende Maade. Et Klæde (Haandklæde eller Tørklæde) er som Regel det bedst anvendelige, særlig kan anbefales det saakaldte »trekantede Tørklæde«. Dette, som ved sin Form særlig egner sig til at fastholde Forbindinger paa de fleste Steder af Lemmerne og Kroppen, laves af et Stykke Stof (Lærred, Flonel el. lign.) og klippes til i en retvinklet Trekant, hvis Grundlinie (længste Side) bør være ca. 1½ Mtr. lang. Tørklædet, der ogsaa er velegnet som Armbind, fastgøres ved Sikkerhedsnaale eller knyttes fast.

ETHVERT HJEM

bør være i Besiddelse af Zone-Redningskorpsets Nødforbindingskasse, der gratis leveres og paafyldes i Abonnement.

Indeholder saavidt Forholdene tillader:

- 1 Krepebind 5 m × 4 cm.
- 1 Krepebind 5 m × 8 cm.
- 2 Kuv. m/ Klæbestrimler.
- 1 Fingerbind 2½ m × 5 cm.
- 1 Plaster, 1 Ekspresforbinding.
- 1 Vat (vandskyende).
- 1 Vat, hygroskopisk, steril.
- 1 Tube Peru-Vaselin til Brandsaar og Skoldninger.
- 1 Kamferdraaber, 1 Sukker.
- 1 Jod, 1 Slynge, 1 Pincet.
- 1 Mappe med Første Hjælpsbog.

Z.-R. Familieabonnement

dækker gratis:

- 1. Ambulance i Sygdomstilfælde
- 2. Ambulance i Ulykkestilfælde
- 3. Udrykning med Oplivningsapparat
- 4. Storm- og Vandskade
- 5. Brandassistance
- 6. Forbindingskasse Model N.

Abonementskontingent incl. Forbindingskasse Kr. 10.00

Motto:

En Forbindingskasse

i ethvert Hjem, Forretning og Kontor.

Z.-R. tegner ethvert Abonnement og leverer enhver Art

Forbindingskasse.

Autoabonnement med Kranvogns- og

Ambulancehjælp overalt i Landet.